

Stanislav Havelka, Jozef Hoza et al. Revmatologie období růstu. Diagnostika, terapie, rehabilitace. Praha: Maxdorf 2004. 346 stran. ISBN 80-85912-89-9.

Již 15 let uplynulo od prvního vydání publikace *Zánětlivé choroby pojiva u dětí* (1989), která se stala základní učebnicí dětské revmatologie. Tento obor mezi tím urazil dlouhou cestu v poznání etiopatogeneze řady revmatických chorob, v možnostech jejich diagnostiky a léčby. Proto je druhé a podstatně rozšířené vydání této úspěšné knihy, které nyní vydává v edici Jesenius nakladatelství Maxdorf, českou, a to nejen pediatrikou revmatologickou komunitou již netrpělivě očekáváno. Hlavním autorem prof. MUDr. Stanislavu Havelkovi, CSc. z Revmatologického ústavu v Praze a doc. MUDr. Josefu Hozovi, CSc., přednostovi Kliniky dětského a dorostového lékařství 1. LF UK Praha a jejich spolupracovníkům se podařilo transformovat své rozsáhlé teoretické i praktické vědomosti z oboru pediatrie, revmatologie a osteologie do velmi zdařilého díla, vynikajícího pečlivým didaktickým zpracováním, aktuálností předkládaných informací a především

příjemným formálním rozsahem. Úvod publikace je věnován imunologickým a imunogenetickým aspektům revmatických chorob. Kromě aktualizace jednotlivých kapitol, týkajících se juvenilní chronické artritidy, juvenilního systémového lupus erythematoses, juvenilní idiopatické zánětlivé myopatie, sklerodermie, Sjögrenova syndromu, smíšeného onemocnění pojiva, vaskulitid a spondylartritid dětského věku, byla přidána rozsáhlá kapitola *Rehabilitace* s mnoha podrobnými písemnými i obrazovými návody k pohybové léčbě. Všechny kapitoly jsou zpracovány vyváženě a systematicky, vždy doprovázeny přehlednými tabulkami a bohatou obrazovou dokumentací (71 tabulek, 105 obrázků, barevná obrazová příloha). Autoři neopomínají zmínit i v praxi užitečná témata, jakými jsou očkování pacientů s juvenilní idiopatickou artritidou, postižení srdce v rámci lupus neonatorum, infekce u pacientů se systémovými autoimunitními chorobami, či nefar-

makologickou a podpůrnou terapii revmatických chorob v dětském věku. Úctu vyvolávající rozsah teoretických znalostí z oblasti fyziologie a patofyziologie kosti a chrupavky se odráží v závěrečné kapitole knihy nazvané *Některé styčné problémy osteologie a revmatologie* autorů S. Havelky a M. Bayera, zabývající se vývojem skeletu a osteoporózou v období růstu a navrhovaným profylaktickým přístupem ke kandidátům na osteoartrózu nosných kloubů v dětském věku. Ze všech výše uvedených důvodů mohu knihu doporučit nejen revmatologům a pediatrům, ale rovněž rehabilitačním lékařům a fyzioterapeutům, či ortopedům zabývajícím se revmatochirurgií. Užitečná však bude i pro lékaře ostatních oborů.

MUDr. Petr Němec
revmatologická ambulance II. interní kliniky
LF MU a FN u sv. Anny, Brno
e-mail: petr.nemec@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 13. 12. 2004

Pavel Maruna. Proteiny akutní fáze. Fyziologie, diagnostika, klinika. Praha: Maxdorf 2004. 282 stran. ISBN 80-85912-05-8.

Knihy se zabývá, jak již naznačuje název, různými aspekty souvisejícími se strukturou, funkcí a mechanismy mající vliv na tvorbu reaktantů, jež obvykle označujeme jako proteiny akutní fáze (PAF), ale i dalších působků, jejichž hladina se zvyšuje během zánětlivého procesu – cytokinů, adhezivních molekul, prokalcitoninu, leukocytárních enzymů a dalších.

Úvodní kapitoly se obecně zabývají systémovou odpovědí při zánětlivém procesu a zejména úlohou jed-

notlivých cytokinů v indukcii tvorby proteinů akutní fáze v jaterních buňkách. Jsou nastíněny koncepce syndromů systémové zánětlivé odpovědi (SIRS) i kompenzační protizánětlivé odpovědi (CARS) a řízení těchto důležitých patofyziologických mechanismů.

Poměrně rozsáhlá část knihy je věnována popisu jednotlivých PAF. Jsou probrány genetické aspekty, mechanismy řízení tvorby, biologická funkce i základní patogenetické aspekty nejdůležitějších PAF. Kromě

klasicky vyšetřovaných a všeobecně známých reaktantů je věnována pozornost řadě poměrně neznámých proteinů, které zatím čekají na bližší klinicko-diagnostické zhodnocení. Podrobněji jsou probrány pouze tzv. pozitivní reaktanty akutní fáze. Ze složek komplementového systému se autor věnuje pouze manózu vázajícímu lektinu (který se ale ze složek komplementového systému chová jako PAF zřejmě nejméně výrazně).

Poměrně rozsáhlá část knihy je věnována vlivu jednotlivých cytokinů